

خلاصه درس

درس ۱: تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر

ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی

- تلاش بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها
- داشتن خصوصیات ادبی در تألیفات
- زبان تملق و مدح شاهان داشتن
- کاتب دربار بودن به جای مورخ حقیقت بودن
- سبک نگارش سخت
- کمتر دیده شدن تحلیل و تفسیر در آثارشان

تاریخ‌نگاری معاصر

- تاریخ‌نویسی در شکل جدید در دوره معاصر از نظر بینش و روش با تاریخ‌نگاری سنتی متفاوت بود.

زمینه‌های پیدایش

- جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد.
- ترجمه آثار اروپایی از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی‌شاه) به تدریج آغاز شد.
- با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه، ترجمه آثار اروپایی گسترش یافت.
- ریاست دارالترجمه همایونی برعهده مورخ مشهور دوره قاجار، محمدحسن خان اعتمادالسلطنه بود.
- ترجمه فراوان آثار اروپایی در دارالترجمه همایونی، تأثیر بسزایی در آشنایی مورخان و نویسندگان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.
- با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان، کتیبه‌های بیستون و طاق بستان رمزگشایی شد.

- گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری ایران فراهم آورد.

انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی

- خاوری شیرازی، مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین، یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی بود و به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد.
- خاوری شیرازی: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند...»
- میرزا محمدجعفر خورموجی، از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق‌الآخبار ناصری که از منتقدان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.
- محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، مورخ عصر قاجار، سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد و در کتاب صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.

- میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده، از متفکران دوره قاجار، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد و در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاعلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.

روش تاریخ‌نگاری معاصر

- در شیوه تاریخ‌نگاری معاصر، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از روش تحقیق علمی، بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن‌ها، رویدادهای تاریخی را ارزیابی کرده و یافته‌های علمی خود را به زبان ساده می‌نوشتند.

دلایل ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران:

- گسترش مدارس جدید
- تأسیس دانشگاه
- رواج آموزش تاریخ به‌عنوان یک رشته علمی
- ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی
- تألیف، ترجمه و نشر کتاب‌ها و مقاله‌های علمی فراوان

بینش تاریخ‌نگاری معاصر

- اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.
- اساس کار تاریخ‌نویسی معاصر، بررسی برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی است.
- انقلاب مشروطیت تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت.
- بینش جدید در تاریخ‌نگاری در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمدناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شده است.

عوامل مؤثر در دگرگونی بینش مورخان ایرانی:

- انقلاب مشروطیت
- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر
- جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران
- جنبش ملی شدن صنعت نفت
- انقلاب اسلامی

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر

کتاب‌ها

- کتاب‌های خاطرات، حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال دوره معاصرند که به‌ندرت در سایر منابع یافت می‌شوند.
- از ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه سفرنامه‌های متعددی به‌جا مانده است.
- سفرنامه‌ها از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند.
- سفرنامه‌ها حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی، اجتماعی و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند.

■ نشریات

- نشریه (روزنامه) به‌عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی بود که در دوره قاجار به ایران راه یافت.
- اولین روزنامه ایران با عنوان کاغذ اخبار توسط میرزا صالح شیرازی در تهران منتشر شد.
- امیرکبیر روزنامه وقایع اتفاقیه را منتشر می‌کرد که بعداً به روزنامه دولت علیه ایران تغییر نام داد.
- به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان، برخی از روزنامه‌نگاران در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی می‌کردند.

■ اسناد و منابع آرشیوی

- اسناد تاریخی از مهم‌ترین منابع پژوهش تاریخی است که شامل کلیه مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی می‌شوند.
- آرشیو ملی هر کشور محل نگهداری اسناد و مدارک با ارزش و معتبر مربوط به کشور است و علاوه بر آن حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آن‌ها از وظایف آن است.

← **درس ۲: ایران و جهان در آستانه دوره معاصر**

ایران از نادرشاه افشار تا آقا محمدخان قاجار

■ پیامدهای سقوط اصفهان و فروپاشی حکومت صفویان:

- ۱ ایجاد آشفتگی امور
- ۲ بروز هرج و مرج و آشوب‌های داخلی

■ دلایل ناتوانی افغان‌ها برای تشکیل حکومت مقتدر:

- ۱ ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی
- ۲ ناآشنایی با اصول کشورداری

- پس از سقوط صفویان، روسیه و عثمانی از فرصت استفاده کرده و بخش‌هایی از شمال و غرب ایران را اشغال کردند.

■ تاسیس حکومت افشاریه

- در عصر صفوی، بخشی از ایل افشار برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمال آن دیار کوچانده شدند.
- پس از تسلط افغان‌ها، تهماسب یکی از پسران شاه‌سلطان حسین صفوی برای گردآوری نیرو و بازگرداندن حکومت صفویان از پایتخت گریخت و نادر افشار و فتحعلی خان قاجار به او پیوستند.
- در نخستین گام، سپاه ایران، خراسان را تصرف کرد.
- با کشته شدن فتحعلی خان قاجار، نادر افشار فرماندهی سپاه تهماسب را عهده‌دار شد و در چند جنگ افغان‌ها را شکست داد.
- نادر پس از شکست افغان‌ها، آماده نبرد با روسیه و عثمانی شد و توانست بر عثمانی‌ها پیروز شود.
- روس‌ها با مشاهده توان نظامی نادر و جنگجویانش، پیش از برخورد نظامی، نیروهای خود را از ایران بیرون بردند.
- نادر در راه رسیدن به سلطنت، نخست تهماسب دوم را به دلیل بی‌کفایتی از سلطنت خلع کرد.

■ شرایط نادر افشار برای پذیرش سلطنت در شورای دشت مغان:

- ۱ موروئی شدن سلطنت در خاندان او
  - ۲ حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی
  - ۳ حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی
- نادرشاه پس از سلطنت، برای حل مشکلات سیاسی و به‌ویژه اختلافات مذهبی با دولت عثمانی تلاش بسیار کرد.

■ دلایل به نتیجه مطلوب نرسیدن تلاش‌های نادرشاه برای حل مشکلات با عثمانی:

- کارشکنی‌های عثمانی
- گرفتاری‌های داخلی و خارجی نادر
- در دوره نادرشاه، عامل انسجام‌بخش ملت ایران یعنی مذهب شیعه تضعیف گردید.
- نادرشاه در جریان سرکوب شورشی در خراسان با توطئه نزدیکان و سردارانش، به قتل رسید.

■ دلایل ناکامی‌های نادرشاه در ایجاد ثبات و امنیت پایدار و انتقال آرام قدرت:

- اشتغال پیوسته نادر به جنگ
- مالیات‌های اضافی دریافتی از مردم برای تأمین هزینه‌های جنگ
- بدگمانی نادر به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان (دلیل مهم‌تر)
- توجه نادر به تقویت قوای نظامی و غفلت از دیگر عوامل مؤثر بر پایداری حکومت

■ افشاریان بعد از نادرشاه

- پس از نادرشاه، دو تن از برادرزادگان او به نام‌های عادل‌شاه و ابراهیم‌شاه به قدرت رسیدند.
- آخرین جانشین نادر، نوه او شاهرخ بود که از قلمرو وسیع نادر به شهر مشهد پسنده کرد و سرانجام توسط آقامحمدخان قاجار از میان برداشته شد.

■ به قدرت رسیدن زندیان

- کریم‌خان زند از طوایف لر بود که توانست با از میان برداشتن مدعیان قدرت، مناطق وسیعی از ایران را در اختیار بگیرد و سلسله زندیه را تأسیس کرد.
- کریم‌خان برای خود لقب وکیل مردم ایران (وکیل‌الرعا) را برگزید.

■ ایران بعد از کریم‌خان

- با مرگ کریم‌خان زند، کشمکش بر سر قدرت افزایش یافت که نتایج آن، فروپاشی سیاسی و اقتصادی و آسیب دیدن توان نظامی و اداری کشور بود.
- لطفعلی خان زند آخرین فرمانروای زند از آقامحمدخان شکست خورد و پس از دستگیری به قتل رسید.

■ دلایل شکست لطفعلی خان زند:

- غرور
- اشتباهات نظامی
- روی گردانی افرادی چون ابراهیم‌خان کلانتر از دربارش

ردیف	سؤالات	نمره
درس اول		
۱	درستی یا نادرستی جمله زیر را مشخص کنید. تاریخ‌نگاری سنتی ادامه وقایع‌نگاری‌ها و مجلس‌نویسی‌های دوره صفوی و پیش از آن محسوب می‌شود. درست ☐ نادرست ☐	۰/۲۵
درس سوم		
۲	درستی یا نادرستی جمله زیر را مشخص کنید. نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه، پادشاهی مطلقه و استبدادی بود. درست ☐ نادرست ☐	۰/۲۵
درس چهارم		
۳	مقایسه پدیده‌های تاریخی: دلایل رکود کشاورزی ایران در دوره نادرشاه افشار و رشد و رونق صنایع دستی در اوایل دوره قاجار را مقایسه کرده و در یک سطر نتیجه‌گیری تاریخی کنید.	۲
درس پنجم		
۴	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: با پیروزی انقلاب مشروطه در ایران، ایرانیان به چه دستاوردهایی رسیدند؟ (چهار مورد را نام ببرید).	۱
درس ششم		
۵	به خاطر آوردن: گزینه مناسب را انتخاب کنید. بر اساس پیمان ورسای بخش‌هایی از خاک آلمان به کدام کشورها واگذار گردید؟ (۱) فرانسه و انگلیس (۲) اتریش و مجارستان (۳) فرانسه و لهستان (۴) انگلیس و لهستان	۰/۲۵
۶	اظهار نظر و قضاوت: الف) به نظر شما، عمده تحولات تاریخ جهان در قرن نوزدهم، متأثر از کدام رویداد تاریخی بوده است؟ ب) به نظر شما، مردم کشورهای مستعمره در قرن ۱۹ م. برای رهایی از استعمار چه اقداماتی می‌توانستند انجام دهند؟	۰/۵
درس هفتم		
۷	به خاطر آوردن: الف) کدام یک از گزینه‌های سمت چپ با شماره‌های سمت راست در ارتباط است؟ در ستون سمت چپ دو مورد اضافی است. ۱- مورخ مشهور عصر قاجار و رئیس دارالترجمه همایونی ۲- دولتمرد ایرانی موافق قرارداد ۱۹۱۹ ۳- نخست‌وزیر احمدشاه (بعد از کودتای ۱۲۹۹) الف) سید ضیاءالدین طباطبایی ب) میرزا رضا کرمانی ج) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه د) آیت‌الله طباطبایی ه) وثوق‌الدوله	۰/۷۵
۰/۲۵	ب) گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. رضاخان در دوره نخست‌وزیری، برای زمینه‌سازی انتقال قدرت برای خود دست به چه اقدامی زد؟ ۱) ارتش منظمی در کشور تشکیل داد. ۲) شیخ خزعل را در جنوب سرکوب کرد. ۳) خواستار نظام جمهوری در کشور شد. ۴) احمدشاه را به سفر اروپا تشویق کرد.	۰/۵
۰/۵	ج) به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. رضاشاه پس از مسافرت به ترکیه و آشنایی با آتاتورک، رئیس‌جمهور آن کشور، به تقلید از وی دست به چه اقدامی زد؟	۰/۵
۸	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: دو مورد از اقدامات رضاشاه را پس از به سلطنت رسیدن نام ببرید.	۱

ردیف	سؤالات	نمره								
۱	<p>به خاطر بیاورید.</p> <p>الف) جمله‌های درست یا نادرست را مشخص کنید.</p> <p>۱- آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت این نهاد بین‌المللی درنیامد.</p> <p>۲- احداث راه آهن سراسری در ایران در زمان محمدرضاشاه پهلوی آغاز گشت.</p> <p>۳- آغاز سلطنت پهلوی، در واقع فصل جدیدی از تاریخ است که به «استعمار نو» شهرت دارد.</p> <p>ب) کدام یک از گزینه‌های سمت چپ با شماره‌های سمت راست در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است).</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">۱- رهبر جنبش استقلال طلبانه آمریکای لاتین</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">الف) بیسمارک</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">۲- رهبر حزب فاشیست ایتالیا</td> <td style="text-align: center;">ب) لنین</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">۳- مرد آهنین ایالت پروس</td> <td style="text-align: center;">ج) سیمون بولیوار</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">د) بنیتو موسولینی</td> </tr> </table> <p>ج) جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (یک مورد اضافی است).</p> <p>(تاریخ ذوالقرنین - صدرالتواریخ - تاریخ بیداری ایرانیان)</p> <p>۱- کتاب _____ ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان داده است.</p> <p>۲- خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه، نویسنده کتاب _____ است.</p> <p>د) گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>۱- کدام یک از کشورهای زیر در میانه جنگ جهانی اول از اتحاد مثلث جدا شد و به اتفاق مثلث پیوست؟ پرتکرار</p> <p>۱) فرانسه ۲) انگلیس ۳) ژاپن ۴) ایتالیا</p> <p>۲- مردم کدام مناطق ایران در «نبرد جهاد» هیورانه با قوای اشغالگر بیگانه جنگیدند؟</p> <p>۱) بوشهر ۲) عشایر عرب خوزستان</p> <p>۳) مردم کازرون ۴) دلاورمردان تنگستانی و دشتستانی</p> <p>ه) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱- در فاصله دو جنگ جهانی، کدام گروه هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفت؟</p> <p>۲- خراب شدن دیوار برلین نماد فروپاشی کدام بلوک در عصر جنگ سرد است؟</p>	۱- رهبر جنبش استقلال طلبانه آمریکای لاتین	الف) بیسمارک	۲- رهبر حزب فاشیست ایتالیا	ب) لنین	۳- مرد آهنین ایالت پروس	ج) سیمون بولیوار		د) بنیتو موسولینی	۳
۱- رهبر جنبش استقلال طلبانه آمریکای لاتین	الف) بیسمارک									
۲- رهبر حزب فاشیست ایتالیا	ب) لنین									
۳- مرد آهنین ایالت پروس	ج) سیمون بولیوار									
	د) بنیتو موسولینی									
۲	<p>تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی:</p> <p>الف) سیاست موازنه منفی: پرتکرار</p> <p>ب) انقلاب باشکوه: پرتکرار</p>	۲								
۳	<p>مقایسه پدیده‌های تاریخی:</p> <p>الف) عملکرد فتحعلی شاه را در دو بُعد داخلی و خارجی مقایسه کنید.</p> <p>ب) درخواست‌های مهاجران در دو مهاجرت صغری و کبری را در جریان نهضت مشروطه با هم مقایسه کنید.</p>	۳								
۴	<p>اظهار نظر و قضاوت:</p> <p>الف) به نظر شما، هدف گروهک‌های ضدانقلاب از ایجاد آشوب و ناامنی در مناطق مختلف کشور چه بود؟</p> <p>ب) به نظر شما، چرا امیرکبیر قصد داشت آموزش دانشجو در داخل کشور را جایگزین فرستادن آن‌ها به خارج کند؟</p>	۳								
۵	<p>توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی:</p> <p>الف) هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور در آلمان در بُعد نظامی چه اقداماتی انجام داد؟</p> <p>ب) دولت ایران پس از پیروزی در دادگاه لاهه، در جریان ملی شدن صنعت نفت از انگلستان چه درخواستی کرد؟</p> <p>ج) جیمی کارتر، رئیس‌جمهور آمریکا از محمدرضاشاه خواست به تبعیت از سیاست فضای باز آمریکایی در ایران چه اقداماتی انجام دهد؟ (ذکر دو مورد کافی است).</p>	۳								

آزمون ۹ - خرداد ۱۴۰۰ (نوبت دوم)

۱ الف) ۱- درست (درس ۶) (۰/۷۵) ۲- نادرست (درس ۷) (۰/۷۵) ۳- نادرست (درس ۸) (۰/۷۵) / ب) ۱- ورسای (۰/۷۵) ۲- بلشویک (۰/۷۵) ۳- پروس (درس ۴) (۰/۷۵) / ج) ۱- مروارید (درس ۱۲) (۰/۷۵) ۲- استعمار نو (درس ۷) (۰/۷۵) / د) ۱- گزینه ۳ (درس ۱۱) (۰/۷۵) ۲- گزینه ۴ (درس ۸) (۰/۷۵) / ه) ۱- دانشجویان اعزامی به اروپا (درس ۴) (۰/۷۵) ۲- کمیته انقلاب اسلامی (درس ۱۱) (۰/۷۵)

۲ الف) به سازمان پلیس مخفی مخوف آلمان که به دستور هیتلر و برای تأمین امنیت داخلی این کشور تشکیل شده بود، گشتاپو می‌گفتند. (درس ۸) (۰/۷۵) / ب) به تعدادی از افسران وابسته به رژیم پهلوی و هوادار شاپور بختیار که قصد داشتند با پشتیبانی سازمان سیای آمریکا و حکومت بعثی عراق علیه انقلاب کودتا کنند اما توطئه آنان کشف و خنثی شد، گفته می‌شود. (درس ۱۱) (۰/۷۵) / کلیدواژه: افسران وابسته به پهلوی - هوادار بختیار - پشتیبانی آمریکا (با) حکومت بعثی عراق - کودتا

۳ الف) در محاکم عرف به تخلفات و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌شد، اما در محاکم شرع دعاوی مدنی مانند دعوای خانوادگی، ملکی و ارث حل و فصل می‌شد. (درس ۳) (۰/۷۵) / ب) حزب فاشیسم متعلق به ایتالیا (۰/۷۵) و حزب نازی متعلق به آلمان بود. (۰/۷۵) نازی‌ها همچون فاشیست‌ها، تفکر ملی‌گرایانه افراطی و نژادپرستانه داشتند. (درس ۸) (۰/۷۵) / ج) هر دو گروه به قیام مسلحانه علیه رژیم پهلوی اعتقاد داشتند (۰/۷۵) با این تفاوت که حزب ملل اسلامی به دنبال آرمان برپا کردن، حکومت اسلامی به مبارزه مسلحانه روی آورد (۰/۷۵) اما فدائیان خلق با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه روی آوردند. (درس ۱۰) (۰/۷۵)

۴ الف) به این دلیل که این گروه از روزنامه‌ها نگرش سیاسی داشته و از وضع موجود انتقاد می‌کردند. از طرفی چون در زمان قاجار آزادی بیان نبود و شیوه حکومت استبدادی آنان مانع از چاپ مطالب انتقادی می‌شد، در نتیجه گروهی از آزادی‌خواهان ایرانی روزنامه‌های خود را در خارج از ایران چاپ کرده و مخفیانه به ایران می‌فرستادند تا موجب بیداری مردم ایران شوند. (درس ۵) (۰/۷۵) / ب) کلیدواژه: نبود آزادی بیان، شیوه حکومت استبداد، چاپ روزنامه‌های انتقادی / ب) انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند با تقویت کشور آلمان که همچنان گرفتار مصائب جنگ جهانی اول بود (۰/۷۵) کمی از مشکلات اقتصادی این کشور بکاهند و با این همکاری، مانع از افتادن آلمانی‌ها به دام کمونیسم شوند. (درس ۷) (۰/۷۵)

۵ الف) ۱- امام خمینی (ره) با استفاده از امکانات تبلیغی، مصاحبه و سخنرانی جنایات حکومت پهلوی را افشا می‌کردند: ۲- امکان ملاقات مبارزان با رهبری انقلاب فراهم آمد و پیام‌های امام با شتاب بیشتری در ایران منتشر شد. (ذکر یک مورد کافی است). (درس ۱۰) (۰/۷۵) / ب) ۱- تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان، ۲- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی، ۳- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی، ۴- تهدید اقتصادی ایران با تعطیلی شعب بانک انگلیس، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت. (ذکر یک مورد کافی است، هر مورد (درس ۹) (۰/۷۵) / ۱)

ج) ۱- برگزاری همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید، ۲- تدوین قانون اساسی، ۳- شکل‌گیری هیئت دولت براساس قانون اساسی جدید، ۴- تأسیس نهادهای انقلابی (ذکر دو مورد کافی است). (درس ۱۱) (۰/۷۵) / د) ۱- حضور در خط مقدم جبهه در سال‌های اول جنگ، ۲- تشویق برادران، همسران و فرزندان خویش برای حضور در جبهه، ۳- تهیه و آماده‌سازی خوراک و پوشاک رزمندگان، ۴- پرستاری از رزمندگان مجروح در بیمارستان، ۵- پاسداری از حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده. (ذکر دو مورد کافی است). (درس ۱۲) (۰/۷۵)

۶ ۱- معاهده گلستان (۰/۷۵) ۲- عهدنامه آخال (۰/۷۵) ۳- معاهده پاریس (۰/۷۵) (درس ۳)

۷ برای کاهش تنفر عمومی (۰/۷۵) از سیاست‌های آمریکا (۰/۷۵) (درس ۱۰)

۸ برای پایان دادن به اختلافات مرزی (۰/۷۵) و رفع مناقشه (۰/۷۵) بر سر اروند رود (۰/۷۵) (درس ۱۲)

۹ استالین عده زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت می‌کردند، به مرگ محکوم کرد یا به اردوگاه‌های کار اجباری در سیبری فرستاد که هیچ‌گاه از آنجا بازنگشتند. (درس ۸) (۰/۷۵) / کلیدواژه: دو مورد از گروه‌های ذکر شده - اعدام و تبعید به اردوگاه‌های کار اجباری

۱۰ چون بی‌کفایتی و فساد حاکمان قاجار (۰/۷۵) به حدی باعث نفرت مردم از آن‌ها شده بود که هیچ‌گونه همراهی با این سلسله نمی‌کردند. (درس ۷) (۰/۷۵)

۱۱ در مجلس شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق (۰/۷۵) با مخالفت مؤثر خود، از تصویب قرارداد «گس - گلشایبان» جلوگیری کردند. (درس ۹) (۰/۷۵)

۱۲ دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار (۰/۷۵) و مقابله با کارشکنی‌های آن‌ها در اداره امور کشور، از محمدرضا شاه پهلوی خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. (درس ۹) (۰/۷۵)

آزمون ۱۰ - شهریور ۱۴۰۰ (نوبت دوم)

۱ الف) درست (۰/۷۵) (درس ۸) ۲- نادرست (۰/۷۵) (درس ۱۰) ۳- درست (۰/۷۵) (درس ۵) / ب) ۱- ویلیام ناکس دارسی (درس ۹) (۰/۷۵) ، ۲- نورمن شوارتسکف (درس ۹) (۰/۷۵) ، ۳- ریچارد نیکسون (درس ۹) (۰/۷۵) / ج) ۱- آلمان (۰/۷۵) (درس ۸) ۲- نظلمیان (درس ۸) (۰/۷۵) / د) ۱- گزینه ۳ - اعتراض به انتشار مقاله توهین‌آمیز روزنامه اطلاعات علیه امام خمینی (درس ۱۰) (۰/۷۵) ۲- گزینه ۱: آلمان و ژاپن (درس ۸) (۰/۷۵) / ه) ۱- اندیشه‌های انقلابی مارکستی (درس ۷) (۰/۷۵) ۲- تحت فشار انگلیس (درس ۷) (۰/۷۵)

۲ الف) سبکی از معماری در دوره قاجار که تلفیقی از عناصر معماری اروپایی (فرنگی) و معماری ایرانی که بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می‌شد و نمونه این معماری کاخ شمس‌العماره است. (درس ۴)

کلیدواژه: سبکی از معماری - تلفیق عناصر معماری - تقلید از معماری اروپایی - کاخ شمس‌العماره / ب) بین ایران و عراق در سال ۱۳۵۴ (پهلوی) به میانجیگری الجزایر (۰/۷۵) برای پایان دادن به اختلاف مرزی (با) مناقشه بر سر اروندرود منعقد شد. (درس ۱۲) (۰/۷۵)

۳ فاشیسم متعلق به ایتالیا (۰/۷۵) و نازی متعلق آلمان بود. (۰/۷۵) طرفداران هر دو حزب ملی‌گرایان افراطی و نژادپرست بودند. (درس ۸)